

GCX-1529

Seat No. _____

M. A. (Sem. II) Examination

April / May - 2017

Sanskrit : Paper-C.C.-205

(विदुरनीति अ. १)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ नीचेनाभांथी कोर्धपशु चार श्वोको सानुवाह सभशवो : १४

(१) निषेवते प्रशस्तानि निन्दितानि न सेवते ।

अनास्तिकः श्रद्धान एतत्पण्डिलक्षणम् ॥

(२) अश्रुतश्च समुन्नद्धो दरिद्रश्च महामनाः ।

अर्थाश्चाकर्मणा प्रेषुर्मूढ इत्युच्यते बुधैः ॥

(३) एकं विषरसो हन्ति शस्त्रेणैकश्च बध्यते ।

सराष्ट्रं सप्रजं हन्ति राजानं मन्त्रविप्लवः ॥

(४) एकमेवाद्वितीयं तद्वद्राजन्नावबुध्यसे ।

सत्यं स्वर्गस्य सोपानं पारावारास्य नौरिव ॥

(५) त्रिविधं नरकस्येदं द्वारं नाशनमात्मनः ।

कामः क्रोधस्तथा लोभस्तस्मादेतत्त्रयं त्यजेत् ॥

(६) ईर्ष्युर्धृणी न सन्तुष्टः क्रोधनो नित्यशङ्कितः ।

परभाग्योपजीवी च षडेते नित्यदुःखिताः ॥

(૭) સુદુર્બલં નાવજાનાતિ કઞ્ચિદ્ યુક્તો રિપું સેવતે બુદ્ધિપૂર્વમ્ ।
ન વિગ્રહં રોચયતે બલસ્થૈઃ કાલે ચ યો વિક્રમતે સ ધીરઃ ॥

(૮) દમ્ભં મોહં મત્સરં પાપકૃત્યં રાજદ્વિષ્ટં પૈશુનં પૂગવૈરમ્ ।
મત્તોન્મત્તૈર્દુર્જનૈશ્ચાપિ વાદ યઃ પ્રજ્ઞાવાન્ વર્જયેત્સ પ્રધાનઃ ॥

૨ મહાભારત ભારતીય સંસ્કૃતિનો વિશ્વકોષ છે - વિધાન ચરિતાર્થ ૧૪
કરો.

અથવા

૨ વિદુરે ધૃતરાષ્ટ્રને આપેલ ઉપદેશ તમારા શબ્દોમાં લખો. ૧૪

૩ વિદુરનીતિને આધારે મહાભારતકારની શૈલી ચર્ચો. ૧૪

અથવા

૩ વિદુરનીતિના પ્રથમ અધ્યાયમાં નિરૂપિત વિષયોની વર્તમાન ૧૪
સમયમાં ઉપાદેયતા ચર્ચો.

૪ કોઈપણ બે વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૪

(૧) પંડિતનાં લક્ષણો

(૨) વિદુરનું પાત્રાલેખન

(૩) નીતિ સાહિત્યમાં વિદુરનીતિનું સ્થાન

(૪) મૂર્ખનાં લક્ષણો

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં જવાબ આપો : ૧૪

(૧) કેવો મનુષ્ય આ સંસારમાં યશ અને ગૌરવ પ્રાપ્ત કરે છે ?

(૨) 'ક્ષત્તા' શબ્દનો અર્થ આપો.

(૩) ધૃતરાષ્ટ્ર કોની પાસેથી ધર્મયુક્ત વચનો સાંભળવા ઈચ્છે છે ?
શા માટે ?

- (૪) ક્ષમાશીલ પુરુષમાં લોકો કયા દોષ જુએ છે ?
- (૫) કેવા મનુષ્ય સંસારમાં શોભતા નથી ?
- (૬) સંસારમાં કેવા મનુષ્ય ઉર્ધ્વગતિ પ્રાપ્ત કરે છે ?
- (૭) કયા દોષ મનુષ્યના આયુષ્ય, ધર્મ અને યશનો વિનાશ કરે છે ?
- (૮) કયા ગુણોનો ત્યાગ મનુષ્યે ક્યારેય ન કરવો જોઈએ ?
- (૯) રાજાએ કઈ છ વ્યક્તિઓનો ત્યાગ કરવો જોઈએ ?
- (૧૦) વિદુરજ્ઞના મતે સંસારના સુખ કેટલા છે ? કયા-કયા ?
- (૧૧) સર્વશ્રેષ્ઠ બ્રહ્મ વિત્ત કોણ છે ?
- (૧૨) વિદુરનીતિ મહાભારતના કયા પર્વમાં આવે છે ?
-